

SIKKERHED I HESTEHOLDDET

Hestens miljø

Frygtreaktioner

Hesten er et byttedyr, som altid er på vagt. I naturen er en hurtig reaktion på fare afgørende for hestens overlevelse. Denne instinktive flugtdadfærd er også tilstede hos nutidens tamhest. Ukendte genstande, lyde, lugte og pludselige hændelser kan forårsage en flugtreaktion selv hos den mest tillidsfulde hest. Endvidere er hestens sanser anderledes end vores, og de kan f.eks. opfatte og reagere på lyde, som vi ikke kan høre.

Hestens miljø

Hestens daglige miljø og erfaringer har betydning for hvor voldsomme frygtreaktioner den udviser. Undersøgelser peger f.eks. på, at heste, der får deres naturlige behov for social kontakt med andre heste opfyldt, er lettere at håndtere (Søndergaard & Ladewig, 2004).

Andre undersøgelser har fundet, at foder med et højt indhold af stivelse, gjorde heste mere nervøse, end når de samme heste fik foder med et højt fiberindhold (Bulmer et al., 2015). Fodring med grovfoder i stedet for koncentreret foder med et højt sukker/stivelsesindhold kan derfor være en fordel, udover at det også bedre opfylder hestens behov.

Ulykker med heste i Danmark

Der sker alt for mange ulykker med heste, og nogle af dem kan undgås med en målrettet indsats. Med fire pjecer sætter vi fokus på faktorer i hestens opvækst, miljø og træning, der vides at have betydning for dens frygtreaktioner. Netop uventede frygtreaktioner er en hovedårsag til ulykker med heste, og der er derfor håb for, at risikoen for ulykker kan nedsættes.

Hestens reaktion på nye ting ...

I en undersøgelse tilvænnede vi heste til fem forskellige genstande på en gang. Tilvænningen medførte, at hestene blev mindre forskrækkede, når de mødte en af de samme genstande et andet sted, og også når de mødte en helt ny genstand, i forhold til en kontrolgruppe af heste, der ikke var tilvænnet til de fem genstande. Resultaterne viser, at man kan dæmpe hestes frygtreaktioner ved at udsætte dem for mange forskellige genstande i deres hjemmemiljø (Christensen et al., 2011).

... kan ændres

Det er derfor en god idé at placere forskellige genstande på folden, f.eks. indhegningspæle med plastikstrimler, tæpper eller plastikduge, der fastgøres til jorden, hvor der evt. placeres gulerødder i midten. Hesten må selvfølgelig ikke kunne komme til skade med genstandene, og de bør udskiftes jævnligt. På den måde kan man, med en forholdsvis lille indsats, opnå at hesten bliver mindre tilbøjelig til at vise en kraftig frygtreaktion, når den møder ukendte genstande under ridning og håndtering.

En tilvænnet hest kan berolige andre

Heste reagerer mindre på en pludselig hændelse, hvis de er sammen med en allerede tilvænnet hest, i forhold til hvis de er sammen med en ikke-tilvænnet hest. Endvidere reagerer de mindre, når de senere udsættes for samme hændelse, mens de er alene (Christensen et al., 2008).

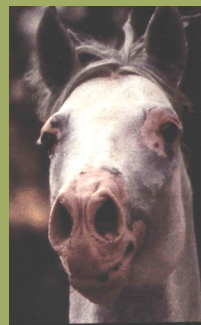

I to senere forsøg undersøgte vi, om en enkelt tilvænnet hest i en gruppe har samme effekt – altså om den kan reducere frygtreaktionerne hos de andre gruppemedlemmer. I det første forsøg brugte vi grupper af unge heste, hvor den tilvænnede hest var jævnaldrende med de andre. Vi fandt en reduceret adfærdsreaktion men pulsreaktionen var uændret i forhold til grupper af ungheste uden et tilvænnet gruppemedlem. I det andet forsøg brugte vi også grupper af ungheste men denne gang med en ældre, tilvænnet hest i halvdelen af grupperne. Unghestene i disse grupper havde en markant lavere frygtreaktion i forhold til unghestene i de grupper, hvor den ældre hest ikke var tilvænnet på forhånd (Rørvang & Christensen, 2018).

Det tyder altså på, at særligt en ældre, tilvænnet hest i en gruppe kan reducere hele gruppens frygtreaktioner.

En undersøgelse viste, at heste ikke blev bange for lugten af rovdyr eller blod fra en slagtet hest, hvis der ikke var andre tegn på fare. Men hvis hestene blev udsat for ulvelugt samtidig med, at de oplevede en pludselig hændelse, reagerede de med en markant kraftigere frygtreaktion, sammenlignet med heste der kun blev udsat for den pludselige hændelse uden lugten af ulv (Christensen & Rundgren, 2008).

Ukendte lugte og lyde kan forårsage, at hesten udviser mere voldsom flugtafærd, end den ellers ville have gjort.

Du kan dæmpe hestens frygtreaktioner og dermed risikoen for ulykker:

- ✓ Lad hesten komme på fold med andre heste hver dag, og helst i stabile grupper
- ✓ Lad nervøse heste være sammen med en rolig, ældre hest
- ✓ Placer nye genstande i folden. Jo flere ting hesten vænner sig til at se i hjemmemiljøet, desto mindre forskrækket bliver den ved mødet med ukendte genstande
- ✓ Giv hesten foder med højt fiberindhold og mindre sukker/stivelse
- ✓ Vær opmærksom på hestens adfærd. En hest der har opfattet en mulig fare vil være mere tilbøjelig til at reagere med en flugtreaktion

Læs mere om ulykker og sikkerhed her:

- www.rideulykker.dk
- [Fokus på arbejdsmiljøet, når du håndterer heste \(landbrugsinfo.dk\)](http://fokus.pa.arbejdsmiljoet.naarduhaenderheste.landbrugsinfo.dk)
- Bogen 'Sikkerhed for hest og rytter' af Jan Ladewig, Forlaget Indblik, 2020.

Litteratur

- Bulmer, L., et al., 2015. The effects of a high-starch or high-fibre diet on equine reactivity and handling behaviour. Appl. Anim. Behav. Sci. 165, 95-102.
- Christensen, J.W. & Rundgren, M., 2008. Predator odour per se does not frighten domestic horses. Appl. Anim. Behav. Sci. 112, 136-145.
- Christensen et al., 2008. Effects of a calm companion on fear reactions in naïve test horses. Equine Vet. J. 40, 46-50.
- Christensen et al., 2011. Object recognition and generalisation during habituation in horses. Appl. Anim. Behav. Sci. 129, 83-91.
- Rørvang, M.V. & Christensen, J.W., 2018. Attenuation of fear through social transmission in groups of same and differently aged horses. Appl. Anim. Behav. Sci. 209, 41-46.
- Søndergaard, E. & Ladewig, J., 2004. Group housing exerts a positive effect on the behaviour of young horses during training. Appl. Anim. Behav. Sci. 87, 105-118.